

Mediateka I

Bada Bilbon uharte bat. *Uharte sekretua* hitza erabiliko nuke hura azaltzerakoan, hain sekretua ez balitz. Edozelan ere, seguruen askok ezagutzen ez duen hitzezko irla da. Hiriaren erdiguneetako batean dagoen eraikin esanguratsuan, Alhondigan, kokatu zuten adreiluzko kutxa bat da. Zapata kutxak armairuetan sartzen diren legez (edo apal batean gurago baduzu) Philippe Starckek bertara sartu zuela dirudi. Hamaika begiko kutxak zazpi altxor ezkututzen ditu. Zazpi esan ditut hamaika ez esatearren. Leihoetan gizon-emakumeak ageri dira noizean behin. Ki-kuka. Ikusi eta pentsatu: ez dakit kutxa berezi horren tentazio elementuak ez ote diren. «Erdu, erdu geurera eta edozein hitzezko mundu eskainiko dizugu». Tentaziora. Hiru pisuko adreiluzko kutxak bazter batean du sarbidea. Eskailerak gora eta, hara, zubia! Esan ez dut bada uhartea dela? Orain berretsi egiten dut.

Euskal Herriko mediatekarik handiena da. 4.000 metro karratu ditu. 900 mailegu eta 2.000 erabiltzaile eguneko. Hemen irakurri egiten da. Mediatekak ez du atsedeen egunik. Urte berri egunean mundutik ihes egiteko Mediatekara joatea erabakiko bazenu, zabalik aurkituko zenuke; agian hutsik, baina zabalik. Zubi hasieran, Mediatekaren antolakuntza azaltzen duen kolore-arbel handia dago. Alor bakoi-tzak bere kolorea du, eta hormetan eta liburuetan adierazita dago bilaketa errazagoa izan dadin. Komikiak, literatura, Txikiland aretoa, saiakera, ikerketa, zinema... denak du bere kolorea. Marrazkitxoia ere badu. Abentura, itsasontzi pirata da; zientzia-fikzioa, espazio-ontzi bat; hegazkin batek adierazten du bidaia; eta eleberri erotikoak ezpain batzuk daramatza. Erromantikoak, berriz, bihotza. Bilaketa erraz-

teko bideak dira Mediatekak proposatzen dituenak. Aitortu behar dut koloreak begiratu nituela baina ez niela jaramon handirik egin. Ni galtzearen aldeko naiz. Azken beltzean, galtzeak beti aurkikuntza ederragoak ematen ditu, ustekabe auskalokoak, eta galtzearen sentsazioa, batzuetan, ordainezina da. Zubia igaro eta uhartean zaude. Gauza bi izan ziren kolpean jaso nituenak. Batetik, usaina. Ez du usainik. Bestetik, aldiz, isiltasun adostua. Berba gutxi egiten da, eta egiten denean, ahopekoa da. Pentsatu nuen konploterako leku ezin hobea izan zitekeela Mediateka. Hirugarren gauza batez ere jabetu nintzen: denbora beharko nuela hori dena ikusteko edo, nahiago baduzu, dastatzeko. Hiru pisu ditu, apal gehiegi, liburu gehiegi... Zaila da uhartea nondik hasi erabakitzea. Nik goitik beherakoa egin nuen.

Mediateka II

Baditu espazio horrek txoko atseginak. Irakurketara bideratutakoak, talde-lana ahalbidetzeko guneak, edo bakarkako lanetan aritzekoak. Gortinarena egiten duten tirak zintzilik daude, espazio intimo bat gauzatuz. Barruan, eserlekuak, sofa itxuradunak. Denak beterik. Denak irakurtzen; egunkariak eta liburuak. Zerbait libre geratuko zen itxaropena ahituz joan zenean, B planari ekin nion: hirugarren pisua zeharkatzeari, hain zuzen ere. Solairu hori literaturaren txokoa da. Metro eskas izango duten apal amaigabeetan liburuak eta liburuak eta liburuak daude. Liburuek neurri ezberdineko ilarak egiten dituzte. Desorekatutako bideak. Estuak eta laburrak elkarrekin daude, txikia eta potoloa ere bai. Mendikate ezinezkoak osotzen dituzte. Baina bada nolabaiteko antolamendurik: marra horia duten liburuak alemanez idatzita daude; berdez daudenak, arabieraz; frantsezkoak fuksia dira, urdinak ingelesezkoak, laranja dute kolorea italieraz idatzitakoek. Euskaraz eta espainieraz idatzita daudenek ez dute kolorerik, ez marrarik. Txokolatzeko etxetxoaren aurrean Hansel eta Greteli jazotakoa gertatu zi-

tzaidan neuri: nondik hasi? Hurbilen nuen tokitik hasi nuen araketa. *La pista de hielo* (Izotz-pista) eta *Los sinsabores verdaderos* (Benetako atsekabeak) Roberto Bolañorenak izan ziren aurkitu nituen lehenengo liburuak. Heinrich Böllen *Pailazo baten aburuak* eta *Opiniones de un payaso* elkarrekin zeuden. Begirada arina bota nien, eta bilatzen jarraitu nuen. Paul Austerren *Smoke & the blue in the face* ikustera koan gogoratu nintzen Harvey Keitel gustatu zitzaidala film hartan, *Smoke* aspaldikoan. Onartu behar dut zelanbaiteko mozkorraldia eman diezazukeela hainbeste libururen aurrean egoteak. Ez dakizu zer aukeratu, non pausatu begirada, zeri eman atentzioa. Hori arazo izan liteke, bai. Leila Aboulelaren *La traductora* (Itzultzailea) lana hartu nuen esku artera. Lengua de Trapo argitaletxearen liburuak beti hartzen ditut esku artera. Zergatia ere badakit. Oso aspaldi dela gozamen itzela eman zidan liburua irakurri nuen argitaletxe horri esker. Eta, harrezkero, esku artera hartu ohi ditut bere liburuak, gozamen berbera emango didan liburuaren zain (zenbaitek eman didate gozamina, ez hasierako hark bezala, tamalez). J.R. Ackerleyren *Mi perra Tulip* (Tulip nire txakurremea) eta Laura Freixasen *Ladrona de rosas* (Larrosa lapurra) lanetan eman nituen minutuak; *Guero* aurkitu nuen arte. Eskuko liburua zen, azal gogorrekoa, hauts bakoa. Une horretan liburu-apal artean dagoen espazio ederreko sofa bat hutsik ikusi nuen eta hantxe hasi nintzen Axularren lana irakurtzen: «Gomendiozco carta. Bena. Guerotic guerora ibili naiz, eta hala dabillanari, guerthatcen ohi çaicana, egun çait niri ere». Axularrekin tartea egin nuen. Liburua bere txokora itzuli nuen arte. Hori ere egin dezakezulako. Maileguan hartu barik, alegia, etxera eraman barik, hantxe hartu liburua eta nahi beste denbora eman hango tokiren batean. Uhartean.

Beste apal batera joan nintzen eta *Sobre el dolor* (Minaren gainean) hartu nuen, Ernst Jünger idazlearen lana izan nuen esku artean. Saiakera bat. Eta ostean Alejandro Casonaren *Prohibido suicidarse en primavera* (Udaberrian suizidatzea

debekatua) aurkitu nuen. Bai, eskua Darth Vaderren aldera joan zitzaidan... Tira, edo Luke Skywalkerrenera? Erljio eta mitologiaren sailera ailegatu nintzen. Mitologia klasikodun hiztegi, saiakera eta azalpen luze bezain potoloak daude hortxe. Geldi ninteeen, eta beharbada beste uneren batean egingo nukeen. Baina uler nazazu, irakurle estimatua, han milaka liburu zegoen, eta pentsatu nuen ezin irentsiko nituzkeela denak. Jauzika nihoan. Roman Garmendiaren *Gurre jakintzaren mugak* aurkitu nuen. «Zer dakit nik?» sailekoa. Eta oroimenak ihes egin zidan sail horretako beste libururen bat neure oroimenean aurkitu guran. Ez nuen, baina, aurkitu.

Bigarren pisura jaitsi eta bertan isiltasunak beste soinurik bazuela jabetu nintzen. Hemen musika dago, zinema, komikiak, ordenagailu sorta handia eta mahai luzeak gazteek okupatuak. Filmak mailegu gisa har litezke, bideokluba babilitz. Neska bat hiru film eramaten ikusi nuen. Ez iezadazu galdetu zein titulu ziren, ez nintzen horrekin geratu. Binilo zenbait ikusi nuen, eta arte liburuak. Hemen bai. Hemen atsedenditxoa egin nuen. Arte liburuak izugarri gustatzen zaizkit (tira, batzuk gustatzen zaizkit, gustatzen zaizkidanak, hain zuzen ere). Ikusi nituen liburu potoloenak Andy Warhol eta Leonardo da Vincirenak izan ziren. Metro bateko luzeradun liburuak ziren, mila orrialde bai izango zuten. Pisutsuak ere baziren; kilo bat arte, pentsatu nuen neure kolkorako. Neure begiek, ordea, besterik aurkitu nahi zuten. Jende askoren artean norbaiten xerka ari zarenean bezalaxe: Wassily Kandinsky, Georges Braque eta Egon Schieleren (Bilbon egon zen erakusketa ezin ahazturik) bila ari nintzen. Ez ziren agertu (edo ez nuen aurkitzen asmatu... denbora falta, jakina). Mediatekak frustrazioak eman diezazkizukeela konturatu nintzen. Frank Cappa eta Robert Doisneau, Pablo Ruiz Picasso, Paul Cézanne, Caravaggio eta Vincent Van Gogh aurkitu nituen bista-bistara. Argazkigintza eta publizitatearen gaineko liburu mordoska. Diseinua eta arkitektura. *Mujeres y arte* (Emakumeak eta artea) ize-

neko bat. Henri Matisse ikusi ostean Paul Kleeren liburu bat hartu eta urrunean ikusi nituen leihoetara jo nuen. Uharteak dituen leihoak beterik zeuden. Beste pentsamendu bat... irakurle exhibizionistak ote gara?

Bazterreko leihoan gizon bat arabiar grafiadun liburu bat irakurtzen ari zen. Alboko leihoan neska bi xuxurlaka zeuden. «Nik bai, baina berak ni ez», eta eskuetan zuen komikian murgildu zen beharbada norbait atzean zuela jabetuta. Bere alboan zegoenak gauza bera egin zuen eskuetan zuen komikiarekin. Nik, noski, alde egin nuen. Leiho guztiak beterik, egongela goxo bateko bazterra izan zitekeenera joan nintzen. Espazio bakoitzak bere argizatzea dauka. Oinezko lanpara batek ematen zuen argia txoko gozo honetan. Eta hantxe eman nituen auskalo zenbat minutu (agian ordu) Paul Kleeren lanak gozaten.

Mediateka III

Paul Klee eta artea bazter utzi eta komikigintzan murgildu nintzen. Milaka eta milaka ditu Mediatekak. Superheroi denak daudela esango nuke. Superman, Batman, Spiderman, Hulk, Lau fantastikoak... Marvelek agertutako super izaki guztiak daude apalik apal. Asterix eta Obelix batzuk, Mafaldaren ibilera guztiak batzen dituen liburutzarra edota mangadun asko eta asko. Eleberri grafikoak deitu diren istorio marrazturiko liburuak. Mezzo & Pirusen *Negro oscuro* (Beltz iluna), Guy Delisleren batzuk. Allan Moore eta Eddie Campbellen *From Hell* (Infernutik) topatu nuen. Komikia; iluna eta likitsa, baina berezia. Jack destripatzaileak ez nau bereziki erakartzen, baina apal batean zutunik, orriak irakurtzen hasi nintzen.

Bigarrenetik behera. Lehenengo pisuak duen bereziena Txikiland aretoa da. Tira, norbaitek ukatu egingo dit, baina ez dut nik eztabaidarik hauspotuko. Irudipen erabat pertsonala da. Txikiland. Izenak adierazten duen gisa, txikiak nagusi dira. Mediatekako zatirik zaratatsuena izaki, ez du eze-

lango eragozpenik ezartzen Mediatekaren harmonian. Mahai txikiak ipinita dituzte gaztetxoek marraztu edo irakur dezaten, eta ez da bestelako eserlekurik. Hemen behearen gainean jesartzea baimenduta dago. Liburu bat hartu, bazter bat aurkitu, eta zoruaren gainean irakurketak murgilduta aurkituko duzu gazte asko. Gaztetxoek, helduren batekin. Nagusiagoak, ordea, bakarrik. Zenbait hizkuntzatan irakur dezakezu denetarik. Joan nintzenez ez zegoen jende askorik, eta, egia esan, pena eman zidan. Agian, ordu kontua izan zen. Lehenengo solairu horretan ere egunkariak irakurketa oso ohikoa da. Bertora datozenek patxada ederrean irakurtzen dituzte egunkariak atondutako txokoetan. Eta gero beste leiho batzuk: telebistak. Euskal Herritik kanpoko telebistak ikusteko abagunea eskaintzen dute. Hemen ere gune berezitua dago. Gortina antzekoek banatzen zaituzte, eta, oximorona izan badaiteke ere, begi aurreko intimitatean egon zaitezke. Azken gomendioa Mediatekara zatozenerako: sartu baino lehen denbora zubiaren beste aldean utz ezazu.¶